

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

4. Opinio affirmatiua affertur, probans populum inelectionibus Episcoporum non habuisse ius suffragandi, & eligendi, sed tantum postulandi, & testimonium ferendi. Ex part. 10. tr. 1. res. etiam 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Ius, inquit, datur innitis Episcopos, Cleri, Plebis, & ordinis consensus, ac desiderium requiritur. Quamobrem Gregorius Magnus noluit confirmare Constantinum, quem Clerus Sedi Mediolanensi praefecerat, antequam populi comitiis approbatus esset. Et Ioannes VIII. innitens sententia Leonis, & Celestini, ut ipse ait, arguit Berdunensem Archiepiscopum, quod consecrasset eum, qui non erat electus a Clero, nec acceptus Carolo Imperatori. Quibus addere licet civiles leges, nempe Iustiniani I. dicentis, quod Laici habent suffragium in eligendo Episcopo: & Caroli Magni in capitularibus, Ideo obferuatum apud Nos ut inde formula concepta fuerit, quam habemus ex Marculpho. Ac demum sic requirebantur Populi suffragia, ut electio ^{per populum} iudicaretur: quia per manuum porrectionem numerabantur, qui hunc vel illum eligebant, ut refert Zonatas ad Ca. 1. Apost. Atque haec satis conuincere videntur, non ad hoc solum, ut eligente Clero consentiret populus, illum interuenire solitum esse electionibus; sed ut reuera vocem electionis cum illo haberet. Quid quod si consensus post electionem necessarius esset, non eodem prope iure fuisset, ac ipsa electio, Quippe, nisi consentiret Populus, alterum eligi oportere; ac tandem ipso etiam populo suum calculum dante, ut citius in eum consentiret, cui plurima illius pars sua voce, vel suis digitis, aut scripto suffragatus esset, Vnde disertis verbis Rabanus ad illum Textum Actuum Apostolorum, qui est de Diaconis constituendis; ordo, inquit, seruandus est, eligat populus, ordinet Episcopus, Et hac omnia docet Rausel. loco citato. Quae quidem confirmari possunt ex factis Canonibus, ut ex cap. Episcopos, ibi, post electionem Cleri, & populi cap. lectis, ibi, Clerum, & Plebem eiusdem Ecclesiae elegisse 263, dist. cap. factus, ibi, De plebis, quae nunc adfuit Suffragio 7. qu. 1.

RESOL. IV.

Opinio affirmatiua assertur, probans populum in electionibus Episcoporum non habuisse ius suffragandi, & eligendi; sed tantum postulandi, & testimonium ferendi; Ex part. 10. tract. 1. Ref. etiam 4.

§. 1. Hanc Sententiam mordicus sustinet Andreas Duallius tract. de Potestate Pontif. part. 3. quaest. 6. probans multis saeculis penes populum fidem viguisse, & etiam nunc in plerisque locis adhuc vigere hanc consuetudinem, qua populus praesentationem Ministrorum, & consensum in eorum electione habuerit; & habeat ad maiorem Ecclesiae pacem, & promptiorem obedientiam; ut disertè testatur Leo his verbis: Propter pacem, & Deo placitam concordiam consonis omnium studiis, qui doctor pacis futurus est, ordinatur. Sed quod populus Ministros Ecclesiae elegerit, aut ius aliquod spirituale Ministris contulerit, nusquam Caluinus, & Vigorius, ex nouo Testamento, aut vsu primatiuae Ecclesiae probant. Actum sexto; septem Diaconi à multitudine Fidelium ante conspectum Apostolorum statuuntur (id est offeruntur, & populi testimonio commendantur nullum tamen inde ius spirituale ipsis Diaconis accessit, donec Apostoli illos acceptassent, elegissent; manusque imposuissent, cum enim in Ecclesiae ministro tria desiderentur, fidei integritas, doctrinae sufficientia, & vitae probitas: ad huius tertij certitudinem, populi Christiani testimonia postulabantur, imò etiam ipsorum infidelium: prioris enim, ad Timotheum tertio, vult Apostolus, Episcopum testimonium habere bonum ab his, qui foris

sunt: quod expressè in Concilio Carthaginensi declaratur: Non fuit frustra à Patribus institutum, ut de electione eorum, qui ad regimen Altaris adhibendi sunt, consulatur & populus, quia de vita, & moribus praesentandi, quod non nunquam ignoratur à pluribus, scitur à paucis. Cui consentit Cypr. l. 1. ep. 3. Ex diuina autoritate descendit, ut Sacerdos Plebe praesente sub omnium oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico iudicio comprobetur. Idemque repetat Ep. 4. eiusdem libri: ut Plebe praesente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita praedicentur Leo Ep. 87. Sacerdos Ecclesiae praefaturus, non solum attestatione fidelium, sed etiam illorum, qui foris sunt, testimonio muniatur, neque vilius scandali relinquatur occasio. Hic viguit mos in antiqua Ecclesia, ut scilicet coram populo testimonium de vitae probitate, ferente, electio ministrorum ab Episcopis fieret. Quod cum non distinxerit, vel distinguere noluerit Vigorius, impedit in scopulos Caluianos, quibus tota Ecclesiae Hierarchia subuertitur. Secundo potestas Episcoporum, & ceterorum Ecclesiae Ministrorum merè est spiritualis. Populus autem nullam habet potestatem spiritalem, sed si quatenus habet, tantum est civilis; & humana, ergo non potest alicui talem potestatem conferre, nemo enim alteri, quod non habet, dare potest. Ac proinde nullum Ecclesiae Ministrum poterit eligere, cum electio Canonica sit spiritualis collatio, qua populus destituatur. Maior argumenti, quod nempe potestas Ministrorum Ecclesiae sit merè spiritualis, probatur ex triplici capite, ex obiecto nempe, quod est omnino spirituale, ut administratio Sacramentorum, vsus Clauis, Regni Caelorum referatio, Thesauri Indulgentiarum, & in summa cura animarum non corporum; ex Fine, qui est aeterna Beatitudo, ad quam suos filios cupit Ecclesia perducere: ex Modo denique, quo confertur ipsa potestas, infunditur enim supernaturaliter à Deo non minus quam reliqua Spiritus Sancti dona, non vi alicuius actionis naturalis, sed virtute Sacramenti à Christo instituti, quod tamè potius de potestate Ordinis quam iurisdictionis intelligitur. Minor verò notissima est, vel enim potestas spiritualis conueniret populo, quatenus est populus, vel quatenus est fidelis; non prius, quia sic Turcae & infideles omnes potestatem spiritalem haberent, non postèrius; quia etsi populus fidelis characterem Baptismi habeat, hic tamen non ad eligendos seu instituendos Ecclesiae Ministros refertur, sed ut à peccato originali liberemur, Christo inseramur, & aliorum Sacramentorum, atque suffragiorum Ecclesiae capaces, & participes efficiamur.

2. Tertio ad electionem alicuius in officium aliquod graue, & arduum, quale est Ecclesiasticum, maxima requiritur scientia, & prudentia: atqui populus demens est, & praecipitis admodum iudicij, belluaque, ut aiunt, multorum capitum, igitur de personae eligendae sufficientia, idoneitate, & capacitate iudicare non potest. Quare pessimè cum Ecclesia actum fuisset, si potestas eligendi factos Ministros iudicio, aut arbitrio Populi relicta fuisset. Et haec omnia docet Duallius ubi supra, cui adde Cellorium de Hierarchia libr. 4. capit. 17. & Coëffeteau, ac Bouerium contra Rempub. M. Antonij de Dominis, l. 3. cap. 3. per totum.

3. Confirmantur supradicta ex Canone, Nossè dist. 63. ubi sic habetur: In hoc tuam plurimum oportet adhibere sollicitudinem, ut conuocato Clero, & populo talis ibi eligatur per Dei misericordiam, cui facti non obuiant Canones, Sacerdotum quippe est electio, & fidelis populi consensus, adhibendus est; quia docendus est populus, non sequendus, Plebs et-

go, etsi ad electionem vocata, debet tantum electioni consentire, vt infert Ioannes de Fanno, non autem ligere: Hinc *Can. Non licet ead. dist.* Non licet inquit, Populo electionem facere eorum, qui ad Sacerdotium promouentur, sed in iudicio Episcoporum sit, vt ipsi eum probent, si in sermone, & fide, & spiritali vita edoctus sit, hinc, & Gratian, ipse, post *Can. Cum longe, ead. dist. 8. electiones*, Quod Populus, inquit iubetur electioni interesse, non præcipitur aduocari ad electionem faciendam: sed ad consensum electioni adhibendum, Sacerdotum enim est electio, & fidelis populi est humiliter consentire. Desiderium ergo plebis requiritur, vt Clericorum electioni concordet. Tunc enim in Ecclesia Dei rectè præficatur Antistes, cum Populus patiter in eum acclamauerit, quem Clerus communi voto elegerit. Et ideo *Can. vota 63. dist.* hæc in Episcoporum electionibus desiderari testatur: vota, inquit ciuium, (id est, ait Glossa *ibid.* conuientia, & consensus) testimonia Populorum, honoratorum arbitrium, electio Clericorum in Ordinationibus (id est, ait Gloss. *ibi* electionibus) expectantur. Et summopere notandum est hic Gloss. in *Can. Sacror. 63. dist.* in Verbo *electionem*. Hoc nomen electio, inquit, propriè, & impropriè sumitur hic cum illis genitiuis Cleri, & Populi. Propriè scilicet, cum genitiuo Cleri, & impropriè cum genitiuo populi: adco vt, quamuis in istis Canonibus Cleri & populi electio dicatur, & ad Clerum electio propriè pertineat; populo tamen impropriè etiam electio tribuebatur, propter consensum, quem vt paulò ante vidimus, in electionibus præstare tenebatur.

4. Confirmatur secundò ex autoritate Sancti Leon. *Epist. 87.* Quandoquidem solis Clericis electionem ipsam tribuit. Expectantur, inquit, vota ciuium, testimonia populorum, quæretur honoratorum arbitrium, electio (nota) Clericorum, quæ in Sacerdotum solent Ordinationibus ab his qui norunt Patrum regulas, custodiri. Nec obstat quod de votis ciuium, testimoniis Populorum, & honoratorum arbitrio textus habet; namque paulò post ad quid ista requirantur exponens, Apostolicè, inquit Idem Leo *ibid.* autoritatis norma præcipitur, vt Sacerdos Ecclesiæ præfuturus, non solum attestatione fidelium; sed etiam eorum, qui foris sunt, testimonio muniatur. Ad hoc ergo dumtaxat Populus præsens aderat, seu vota, desideria quippe, aut testimonia Populorum expectabantur, vt à Clericis electus, dignus, atque idoneus, inquit S. Cyprianus *lib. 1. ep. 4.* publico iudicio, ac testimonio comprobaretur. Hinc enim, & ex eadem S. Leonis *Epistola 27.* liquet, solos in electionibus subscribere solitos Clericos; Teneatur, inquit subscriptio Clericorum, honoratorum testimonium, Ordinis consensus, & Plebis.

5. Dicendum est itaque, olim quidem in delictis Ministris ita admissum populum; vt tamen penes solos Episcopos, & Clerum ipsum veri suffragij ius esset; nec Populo, quam de eligendo testimonium reddere, liceret; quo eius consensus significaretur. Id primò sibi volunt, quæ ex parum probatis monumentis profert Anonymus, quem impugnamus. Hoc enim sensu apud Pseudo-Clementem dicit Petrus; Primus igitur ego Petrus dico, Episcopum ordinari debere, ex omni parte reprehensione carentem, ab omni Populo delectum; quo nominato, & approbato, conueniente Populo cum Collegio Presbyterorum, & Episcopis, qui adsunt in die Dominico, præcipuus ex omnibus (hoc est Metropolitanus) interroget Presbyteros, & Plebem, quis sit quem petunt in Rectorem. Eodem sensu in illis priorum

Pontificum dubiæ fidei Epistolis. Anicetus, Oportet, inquit, vt Archiepiscopus qui illis omnibus (Episcopis suæ Proinciæ) præesse debet, ab omnibus illis, eligatur, & ordinetur. Eodem rursus: Melius est, si ipse cum omnibus (suis suffraganeis) eum, qui dignus est, elegerit; & cuncti pariter sacrauerint Pontificem. Eodem quoque Antheros, Felicem de ciuitate, ait, in qua ordinatus erat, electione ciuium, propter doctrinam, & bonam vitam, quam habebat, communi Episcoporum, & reliquorum Sacerdotum, ac Populorum, consilio translatus fuisse. Siquidem hoc solum volunt, admissum aliquando, & auditum Populum in sacrorum Ministrorum electionibus, vt scilicet eligendo redderet, quo Ecclesiæ ab Episcopis, & Clero Rector impositus, gratior, & acceptior multitudini, cui imperare deberet, esse posset. Nec te treante dicta Sanctorum Patrum ab Anonymo adducta, quibus interdum audis, electiones Episcoporum Cleri, & populi communibus suffragiis peragendas esse, vel eam legitimam electionem esse, in quam tam Clerus, quam populus pari voto, & voce conueniunt, ac similia: quibus videtur electionis ius populo conferri. In his enim, electionis vocabulum confunditur, Populi, & Cleri iura distinguenda sunt; vt plebs ius postulandi, atque electioni assensum præbendi habeat, at eligendi ius apud Clerum ex Romani Pontificis privilegio maneat. Alioquin si absque distinctione nudè hæc intelligenda essent, cum in Conciliis Carthaginensi IV. & Aruernensi legatur, vt Episcopus cum consensu Cleri, & populi, & Metropolitanis ordinetur, ordinatio etiam ad populum pertineret: quod tamen nemo sanæ mentis dixerit, cum ordinatio ex Decreto Apostolico ab Episcopis tantum perfici valeat. Separa igitur pretiosum à vili, Clerum à populo, Ecclesiasticam potestatem à ciuili, Ergo &c.

6. Verùm, utcumque res se habuerit, vel dicendum est, ius eligendi Episcopos, Populum tunc sibi usurpasset; vt loquitur Cardinalis Bellarm. *lib. 1. de Clericis, c. 7. vers. tandem obtinuit in quibusdam locis*: vel populum tunc ius eligendi habuisse ex concessione Pontificis, vt putat Vasquez in 3. *part. tom. 3. dist. 244. cap. 5. n. 53.* sic asserens: Ego tamen arbitror ex sententia Cypriani, eo tempore Populum habuisse ius eligendi: id enim aliquando in Ecclesia Dei vlti receptum fuisse, manifestè ostendimus; quare mihi placet prior responsio, videlicet, vt negari non possit, eo tempore ius eligendi partim etiam ad populum spectasse: id tamen ex concessione Romani Pontificis, & Ecclesiæ; non autem Diuino iure, vt contendunt Hæretici. Ita ille. Et ratio est, quia nulla assignari potest implicancia; tum quia non minus spirituale est ius arcendi aliquem à communione Fidelium, quam admittendi aliquem ad Ecclesiasticam Dignitatem; tum quia indè præiudicium Ecclesiæ non inferitur, cum Laici id non agant proprio iure, seu ex iure ordinario, sed ex commissione, seu facultate delegata, dependenter ab Ecclesia: vt bene Suarez in *tom. de fidei defensione lib. 3. c. 29. n. 7. & seq.* Sopranus de elect. *Papa lib. 1. cap. 4. &c.* alij ergo, &c.

RESOLVTIO V.

An etiam Principes aliquando in electione Episcoporum partem habuerint?

Et notatur tantum olim fuisse violentiam circa Episcoporum electionem, vt Principes etiam novos Episcopos institueri consueuerint in locis in quibus amica non fuerunt, & etiam Abbatissas, & Abbates eligebant. Ex part. 10. tract. 1. Relictam 5.

Affirmatiue